

Capitolul I. Istoricul legislației insolvenței persoanei fizice

Secțiunea 1. Privire istorică asupra conceptului de insolvență a persoanei fizice

1. În literatura de specialitate s-a arătat că, din documentele care se referă la insolvență în general, nu rezultă un traseu istoric al conceptului de insolvență a persoanei fizice, neexistând preocupări sistematizate în această direcție. Marii autori care au scris despre legislația engleză și americană a insolvenței au considerat că tratarea subiectului din punct de vedere istoric este neinteresantă, imposibilă^[1] sau nu este necesară. În acest context, profesorul Levinthal arată că imposibilitatea definirii insolvenței în termeni care să o facă general aplicabilă vine din varietatea de sisteme judiciare care au funcționat la diferite popoare, în diferite perioade de timp.

§1. Debitor și creditor în societatea primitivă

2. În perioada de la începutul societății umane, nu existau legi de prevenire a fraudei debitorilor sau care să reglementeze distribuirea bunurilor debitorului între mai mulți creditori, pentru motivul că, în general, debitorii și creditorii erau necunoscuți în etapele timpurii ale evoluției sociale. Creditul este o instituție care trăiește în virtutea încrederii omului în ceilalți oameni de bună-credință, iar buna-credință

[1] *W. Cooke*, A Compendious Treatise of the Bankrupt Law (1778), p. 1; *E. Jenks*, A Short History of English Law (1912), p. 382, *apud L.E. Levinthal*, în The Early History of Bankruptcy Law, University of Pennsylvania Law Review and American Law Register, vol. 66, nr. 5/6 (Apr., 1918), p. 223-250, publicat la www.jstor.org/stable/3314078, accesat la 15.11.2013.

Citatele din lucrările în alte limbi decât limba română apar în traducerea autorului acolo unde nu se menționează traducătorul.

este străină de omul primitiv^[1]. *Graeca Fides* era starea tipic răspândită printre toate popoarele primitive.

Din necesități economice, amânarea plăților a fost introdusă treptat, dar, pentru o perioadă foarte lungă de timp, supraîndatorarea a fost privită ca o anomalie, un contract executat doar de către una dintre părțile contractante a fost privit ca un acord incomplet. Creditorul care și-a îndeplinit partea sa din tranzacție avea prea puține motive să se teamă de neexecutare din partea debitorului său. Opinia publică prevedea două sancțiuni, fiecare dintre ele extrem de dură, prin care debitorul era obligat să îndeplinească partea sa de contract, sancțiuni pe care anticii nu le amânau niciodată. Prima avea caracter religios, cealaltă a fost o formă de executare silită primitivă, deosebit de gravă. Ilustrații tipice ale sancțiunii religioase sunt practica de a sta *dharna*, procedura obișnuită în India Antică (încă folosită în Nepal ca formă de protest), și practica similară de *fasting on* (greva foamei) la care recurgea o persoană în vechea Irlandă. În ambele, creditorul însuși se plasa în fața ușii debitorului, pentru a rămâne acolo până când datoria sa era plătită. Plata așteptată a fost rareori amânată, pentru că opinia publică ar fi pedepsit în mod constant și sever debitorul care a permis creditorului său să se epuizeze fizic sau să moară de foame în fața ușii.

§2. Antichitatea

3. În *Egiptul Antic*, alte categorii de sancțiuni spirituale îl obligau la plată pe debitor. Din cele mai vechi timpuri, se pare că a fost aproape o cutumă universală ca debitorul să gajeze corpul celei mai apropiate rude decedate, în special pe cel al tatălui său. În caz de neîndeplinire a obligației de plată, creditorului îi era acordat dreptul de a elimina mumia, iar mormântul era închis împotriva oricărei încercări de înhumare ulterioară de către debitor. Efectul unui astfel de angajament a fost, evident, moral și spiritual, fiind pus în executare mai degrabă datorită sentimentului de apartenență la comunitate decât al celui de respectare a legii.

[1] Niciun document oficial primitiv nu poate fi citit fără să lase impresia că obiceiul de a minți (care astăzi înseamnă a nerespecta o promisiune) este încă imperfect dezvoltat și că actele de trădare flagrante sunt adesea menționate ca fiind nevinovate, uneori descrise ca aprobatoare. În literatura homerică, de exemplu, viclenia înșelătoare a lui Ulise apare ca o virtute.

În antichitate, un mijloc și mai direct de plată convingătoare a fost tratamentul extrem de sever aplicat debitorilor rău platnici, fie frauduloși, fie cinstiți. În *dreptul hindus*, de exemplu, executarea în cauzele civile era o chestiune pur și simplu de „justiție privată”. Creditorul putea să profite de persoana debitorului său și să îl oblige să lucreze pentru el. De asemenea, creditorul putea recurge la violență fizică, el putea ucide sau mutila debitorul, putea să îi întemnițeze soția, fiii sau vitele, ori chiar să asedieze debitorul în propria casă. Acest tratament este tipic dreptului primitiv, în general.

Cea mai veche culegere de legi a lumii, *Codul lui Hammurab*^[1], scris în jurul anului 1760 î.Hr., cuprinde, probabil, începuturile legilor falimentului: „Dacă cineva are o datorie, și nu poate plăti, el se poate vinde pe sine, pe soția sa, pe fiul său și pe fiica sa ca să muncească; după trei ani ei vor fi eliberați” și „Dacă un om dator își plătește datoria cu un sclav, iar sclavul este suficient de bun, nu pot exista obiecții”.

Parcurgând înapoi în timp „traseul” conceptului de „ștergere a datoriilor” ajungem până la Vechiul Testament, unde îl găsim pe Moise făcând referire la un An Jubiliar sau Sfânt, care are loc o dată la cincizeci ani. El a decretat că, în cursul acestui an, toate datoriile vor fi șterse și acei israeliți care s-au vândut pe sine, devenind sclavi, vor fi eliberați. În plus, în Anul Jubiliar, toate terenurile care fuseseră vândute anterior reveneau la proprietarul inițial.

În Leviticus 25: 10-13^[2] întâlnim explicații suplimentare: „Sfințiți al cincizecilea an și proclamați libertate de-a lungul pământului tuturor locuitorilor săi. Acesta trebuie să fie un jubileu, fiecare dintre voi va reveni la proprietatea familiei lui și fiecare va redeveni propriul stăpân. Pentru familiile voastre, al cincizecilea an va fi un jubileu ... nu semănați și nu secerăți ce crește de la sine, nu recoltați vița de vie sălbatică. Pentru că este un jubileu și ca să fie sfânt pentru voi, măncați numai ceea ce este obținut direct de pe câmp. În acest An Jubiliar fiecare trebuie să revină la proprietatea sa”.

Deuteronomus 15:1-2^[3] crește frecvența acestor perioade de iertare a datoriilor, afirmând: „La sfârșitul a fiecare șapte ani trebuie să ștergeți datoriile. Iată cum: Fiecare creditor anulează împrumutul pe

[1] V. Hanga, Mari legiuitori ai lumii, Ed. Științifică și Enciclopedică, București, 1977, p. 27.

[2] Biblia, Vechiul Testament, www.biblica.com/bibles/chapter/?verse=Leviticus+25&version=niv.

[3] *ibidem*.

care el l-a făcut vecinului său israelit. El nu va solicita plata de la colegul sau fratele său israelit, pentru că timpul Domnului pentru anularea datoriilor a fost proclamat”.

Conceptul de iertare a datoriilor apare și în rugăciunea creștină *Pater noster*^[1] în paragraful *Et dimitte nobis debita nostra sicut et nos dimitimus debitoribus nostris*, tradus ulterior ca „și ne iartă nouă greșelile noastre precum și noi iertăm greșiților noștri”, deși, la origini, se pare că textul se referea și la iertarea de datorii. Stă mărturie o gravură din secolul al XVI-lea^[2], denumită *Tatăl nostru* și compusă din mai multe viniete ce descriu iertarea. În prim-plan, trei bărbați imploră milă privind spre cer; de acolo, de deasupra lor, Dumnezeu se uită în jos și îi ascultă, cu brațele întinse spre ei. Pe plan terestru, în fundal, trei perechi de oameni adoptă reconcilierea în diverse moduri: doi se îmbrățișează; altul anulează dintr-un registru datoriile unui om sărac; un alt bărbat dezleagă un prizonier. Sub imagine sunt scrise cuvintele: *Et dimitte Nobis debita nostra sicut et nos dimittimus debitoribus nostris*.

Profesorul Louis Edward Levinthal concluzionează, însă, în *The Early History of Bankruptcy Law*^[3], că nu acestea ar fi originile reale ale noțiunii de faliment, deoarece scutirea biblică de datorii privea toți debitorii, solvabili sau insolvabili, de bună sau de rea-credință, astfel că nu se poate susține originea biblică a noțiunii.

Pe de altă parte, este probabil că, cel puțin din momentul în care israeliții au venit în contact cu Egiptul, sclavia personală pentru datorie a fost necunoscută. În țara faraonilor, din 772-729 î.Hr., și, probabil, mult mai devreme, s-a stabilit că, în caz de datorie, averea debitorului, și nu persoana sa, va putea fi executată. *Egiptenii* au considerat cererea statului asupra persoanei debitorului ca fiind superioară celei a creditorului, statul putând să solicite oricând serviciul debitorului, pe timp de pace ca funcționar sau muncitor, iar în război ca soldat. Se spune că regele Solon^[4] a fost influențat de această lege egipteană

[1] Tatăl nostru.

[2] Autorul gravurii este Martin van Heemskerck (1498-1574), lucrarea fiind păstrată la Biblioteca Hill Museum, <http://cdm.csbsju.edu/cdm/ref/collection/ArcaArt/id/9321>.

[3] *L.E. Levinthal*, op. cit., p. 227.

[4] În 594 î.Hr., Solon anulează datoriile poporului. El împarte populația Atenei, după avere, în patru categorii, fiecare clasă primind separat drepturi politice. Solon a formulat o Constituție, a introdus o nouă monedă pentru ca

atunci când a pus capăt practicii tradiționale ateniene potrivit căreia oamenii liberi, care au fost în imposibilitatea de a-și plăti datoriile, erau înrobiți.

§3. Legea romană

4. Cea mai veche dispoziție privind executarea colectivă se găsește în Legea celor douăsprezece table – anii 451-450 î.Hr., în a X-a Lege fiind prevăzut că, în cazul în care mai mulți creditori au pretenții asupra aceluiași debitor, se poate tranșa corpul debitorului în bucăți.

În dreptul roman se poate percepe foarte clar evoluția executării silite a proprietății, la început noțiune abstractă și destul de vagă, concepută de către juriștii romani. Ei considerau persoana debitorului nu doar ca un angajament pentru plata datoriei: „persoana, spuneau ei, este cea obligată, și persoana este cea către care creditorul trebuie să se îndrepte pentru a fi plătit, nu există nicio executare cu excepția executării personale și debitorul trebuie să hotărăscă dacă se va salva pe sine, sacrificându-și proprietatea”^[1]. Pentru ei, confiscarea corpului debitorului responsabil pentru datorie însemna confiscarea totală a personalității sale juridice.

În legea romană^[2], împrumutul era declarat *nexus* creditorului său, propria sa persoană era executată pentru rambursarea împrumutului. În cazul în care împrumutul nu își îndeplinea obligația, creditorul putea să-l aresteze prin *manus iniectio*, adică prin „punerea mâinilor”, un mod de execuție ce proceda în mod direct și cu rigoare inexorabilă împotriva persoanei debitorului: după ce debitorul era, de trei ori, somat public să vină și să plătească datoria, creditorul putea, după expirarea unui termen de șaizeci de zile, să ia debitorul ca sclav și fie să-l omoare, fie să-l vândă într-o țară străină^[3]. Vechiul proverb, „Cine nu poate plăti cu punga plătește cu pielea lui”, a fost aplicat literalmente în dreptul roman. Nu numai libertatea și onoarea, dar viața însăși a debitorului era la mila creditorului.

oamenii să-și plătească mai ușor datoriile și a împărțit pământ populației, stabilind o limită pentru fiecare.

^[1] J.B. Moyle, *Imperatoris Justiniani Institutionum, Excurses X, apud L.E. Levinthal*, op. cit., p. 233.

^[2] E. Molcuț, *Drept roman*, Ed. Press Mihaela, București, 1999, p. 14-21.

^[3] „Dincolo de Tibru”.

În 326 î.Hr. vechiul *manus iniectio* a fost modificat și atenuat de o *Lex Poetelia*, dar executarea împotriva persoanei a continuat timp de aproximativ două secole. Executarea împotriva averii debitorului a fost angajată cu prioritate numai în cazul debitelor datorate statului. Dacă un condamnat penal era obligat să plătească o penalizare pecuniară și refuza sau era în imposibilitatea de a plăti, *praetorul* acorda ches-torilor posesia bunurilor sale, iar aceștia le vindeau celui mai bun ofertant.

De la executarea împotriva persoanei s-a realizat tranziția la execu-tarea împotriva averii debitorului în întregime, adică vânzarea succesiunii universale în beneficiul cât mai multor creditori. Astfel, s-au dezvoltat două sisteme de executare silită a proprietății: execu-tarea individuală de proprietate și executarea colectivă. În jurul anului 105 î.Hr. pretorul Publius Rutilius a introdus executarea silită a pro-prietății pentru satisfacerea datoriei private.

Executarea împotriva averii debitorului, introdusă în dreptul roman de Rutilius, a fost numită *emptio bonorum* sau *venditio*. Indiferent dacă debitorul era solvent sau insolvent, dacă existau mai mulți credi-tori sau unul singur, procedura era aceeași, vânzarea întregii averi a debitorului în beneficiul creditorilor săi. *Venditio bonorum* era aplicat doar atunci când debitorul a comis unul sau mai multe dintre următoa-rele acte, care pot fi considerate predecesoarele actelor de faliment: a) sustragerea (*latitans*) sau ascunderea de creditori a averii; b) ne-executarea unei hotărâri o perioadă mai mare de treizeci de zile și c) acceptarea unei datorii și neluarea măsurilor necesare pentru a o plăti.

Creditorului sau creditorilor le era acordată de către pretor o *missio în possessionem*, adică erau puși în posesia bunurilor debitorului. Apoi, la intervale fixe, urmau trei decrete (acte): primul anunța public vânzarea și notifica creditorii necunoscuți anterior să își depună și ei cererile, al doilea autoriza creditorii să aleagă dintre ei un *magister* pentru a supraveghea vânzarea, iar ultimul dispunea să se publice condițiile în care vânzarea va avea loc. După un al treilea interval, averea sau *universitas iuris* a debitorului era scoasă la licitație și era adjudecată de ofertantul cu prețul cel mai mare (*bonorum emptor*), creditorii fiind plătiți proporțional.

Venditio bonorum a fost înlocuit treptat de *distractio bonorum*. Sub unul dintre împărații anteriori, a fost adoptat un *consultum senatus*, prin care a fost prevăzut că, în cazul în care falitul era de rang sena-torial și creditorii consimțeau, în locul vânzării în bloc a întregii averi

(*venditio bonorum*), va fi numit un *curator bonorum* de către magistrat, în scopul vânzării activelor în loturi, iar plata creditorilor se va face *pro rata* din sumele obținute. Probabil din acest *senatus consultum* provine *distractio bonorum*, procedura de executare obișnuită, inițiată de creditorii în timpul lui Iustinian. Creditorii, sau o parte dintre ei, solicitau magistratului o *missio itt bona*, la fel ca în *venditio*, dar proprietatea nu era vândută de către un *magister* ales de creditorii, ci de către un curator, ales de pretor, a cărui datorie era de a dispune, nu cu privire la succesiunea universală a debitorului, ci doar de cele câteva obiecte din care era compusă averea sa. Curatorul dispunea și plata creditorilor *pro rata* din veniturile obținute prin valorificarea acestor bunuri. *Venditio* și *distractio*, și nu *cessio bonorum*, au constituit sistemul roman de faliment^[1], un sistem care este, de fapt, originea și izvorul tuturor sistemelor de faliment.

O procedură de faliment de aplicare mai limitată în dreptul roman a fost aceea cunoscută sub numele de *actio tributoria*. În cazul în care stăpânul a dat sclavului său un *peculium*^[2] pentru ca acesta să poată desfășura o afacere comercială, iar afacerea eșua, atunci creditorii comerciali ai sclavului puteau institui *actio tributoria* împotriva stăpânului sclavului. Creditorii solicitau ca *merx peculiaris* (proprietatea investită în afaceri) să fie distribuită între ei proporțional cu creanțele. Deoarece privea doar afacerile, *actio tributoria* nu este relevantă pentru evoluția falimentului personal.

Romanii au păstrat concepția infamiei debitorului a cărui avere a fost vândută de *bonorum emptor*. Ca urmare a unei *Lex Julia*, care, probabil, nu a fost promulgată înainte de Augustus, debitorului a cărui insolvență nu a provenit din vina lui i s-a permis să facă o *cessio bonorum* (un fel incipient de compoziție voluntară cu creditorii). Prin adoptarea acestei înțelegeri, debitorul scăpa de închisoare, pedeapsă pe care faliiții o suportau dacă *missio bonorum* nu a produs rezultate. Mai mult decât atât, debitorul cinstit care a făcut *cessio* nu devenea *infamis* și i se permitea să-și păstreze din proprietatea sa atât cât era

[1] În același sens, V. Hanga, *Drept privat roman*, Ed. Didactică și Pedagogică, București, 1978, p. 121-125 și R. Bufan (coord. științific), *Tratat practic de insolvență*, Ed. Hamangiu, București, 2014, p. 4-7.

[2] O mică proprietate sau mici economii oferite sclavului de către stăpânul său.

necesar pentru subzistență, în acord cu condiția sa socială (*beneficium competentiae*)^[1].

Cu toate acestea, *cessio* a fost o procedură foarte complicată. Sechestrarea averii în mâna unui cesionar (curator), în favoarea creditorilor, curatorul fiind ales prin acord între debitor și creditorii săi, a fost un mod de soluționare la care se recurgea frecvent în cazul insolvabilității cinstite. De asemenea, debitorul putea solicita împăratului să îi oblige pe creditorii să aleagă prin vot dacă vor proceda la executarea imediată a bunului sau dacă vor acorda debitorului lor o perioadă de maximum cinci ani, în care să plătească. Aceste proceduri alternative erau disponibile numai pentru insolabilul nevinovat. În acest fel, dreptul roman pedepsea indirect debitorul fraudulos, care nu avea privilegiul acordat debitorului cinstit.

§4. Grecia Antică

5. În Grecia Antică, noțiunea de ștergere a datoriilor a fost necunoscută. Dacă un om avea o datorie pe care era în imposibilitate de a o plăti, întreaga sa familie, inclusiv eventualii săi slujitori, deveneau sclavi pentru acea creanță. În unele regiuni s-a dispus protejarea unor astfel de sclavi de vătămare corporală și, ulterior, a fost limitată perioada de sclavie pentru datorie la un maximum de cinci ani. Cu toate acestea, astfel de tratamente preferențiale se aplicau numai familiei debitorului, nu și servitorilor, pentru care tratamentul a fost mult mai dur.

Câtă vreme executarea a fost îndreptată împotriva persoanei mai degrabă decât împotriva proprietății debitorului și atât timp cât sancțiunile religioase și primitive au prevalat, nu a fost nevoie de introducerea conceptului de faliment în ordinea juridică.

§5. Europa Evului Mediu

6. Teoria cea mai larg acceptată referitoare la originea cuvântului *bankruptcy* (faliment) vine de la un amestec de vechi cuvinte latine: *bancus* (banc de lucru sau masă) și *ruptus* (rupt). Atunci când un comerciant, care inițial și-a condus tranzacțiile în piața publică pe o

[1] Debitorul rămânea, însă, responsabil pentru datoriile neachitate după ce își revenea, nu exista posibilitatea ștergerii datoriilor reziduale.

teighea/bancă, a fost în imposibilitatea de a continua să acorde împrumuturi și să își îndeplinească obligațiile, masa lui a fost ruptă într-un spectacol ce simboliza eșecul și incapacitatea de a negocia^[1]. Ca urmare a frecvenței acestei practici în Italia Evului Mediu, se crede că termenul *bankrupt* izvorăște din *Banca rotta*, expresia italiană pentru „bancă ruptă”^[2].

Alți cercetători au apreciat că originea cuvântului provine, de fapt, din limba franceză, din expresia *Banque route* (urme de masă). Această sintagmă se referă la metafora că doar un semn/urme a rămas pe locul unde era așezată masa unui bancher care stătea odată acolo și acum a dispărut, cu referire la cei care au fugit cu banii ce le-au fost încredințați^[3].

În Europa Evului Mediu timpuriu, legile referitoare la relația dintre debitor și creditor erau similare cu cele din perioada primitivă. Predomina executarea îndreptată împotriva persoanei debitorului, creditele comerciale erau neobișnuite, iar sancțiunile religioase și-au menținut potența și forța cutumiară.

7. Cu toate acestea, în *Italia*, instituțiile care își au originea în jurisprudența romană, printre care și reglementările privind insolvența, nu au dispărut niciodată în totalitate. Astfel cum sublinia Friedrich Karl von Savigny^[4] în lucrarea sa „Istoria Dreptului Roman în Evul Mediu”, italienii, chiar și în perioada barbară și a dominației langobarde, nu și-au pierdut toate vechile lor drepturi, Comuna Romană nu a fost distrusă complet, iar renașterea republicii italiene și a dreptului roman a fost practic o reînnoire a vechilor instituții și legi care, în realitate, se bucurau de o continuitate neîntreruptă.

În orașele italiene este reintrodus vechiul sistem roman de lichidare a averii debitorului. Norme privind falimentul au apărut încă din 1313, iar un compendiu de texte referitor la sistemul italian a fost scris

[1] The Barnhart Concise Dictionary Of Etymology, publicat la <http://owad.de>, accesat la 17.01.2013.

[2] F.O. Loveland, A treatise on the law and proceedings in bankruptcy, 4th ed., 1912, p. 4, W.H. Anderson Co. Cincinnati, publicat la <http://openlibrary.org/books/OL23153600M>, accesat la 27.01.2013.

[3] L. Duhaime, Bankruptcy Law From Ancient Origins, Oxford University Law Library, publicat la www.duhaime.org/LegalResources/Bankruptcy, accesat la 27.01.2013.

[4] Citat în E. Molcuț, Drept privat roman, Ed. Universul Juridic, București, 2011, p. 7.

în 1553 de Benevenuto Straccha, un avocat din Ancona^[1]. Mai multe caracteristici importante au fost introduse de către italieni, printre care principiul că simpla întârziere a plății constituie un act de faliment. Teoria că întârzierea plăților de către debitor îl face obiect al procedurii falimentului a fost adoptată în toate orașele italiene și a devenit răspândită în multe jurisdicții europene moderne.

O altă inovație importantă a sistemului italian este principiul potrivit cu care „*proximus decoctioni* este echivalent cu *decoctus*”, adică se prezumă că insolvența a fost datată în urmă cu o anumită perioadă de timp înaintea declarării sale și toate actele efectuate de către debitor în toată această perioadă au fost nule sau anulabile. Cele 120 de zile considerate perioada suspectă de dinaintea deschiderii procedurii^[2] din dreptul nostru sunt un descendent direct al acestui principiu italian. În ceea ce privește gestionarea și controlul activelor falitului, în aproape toate orașele italiene, creditorii înșiși alegeau un *magistratus*, care numea un *curator*, acesta din urmă având obligația gestionării patrimoniului și obligația de a reprezenta debitorul. Nici numirea unor comitete formate din trei sau patru creditori, investiți cu puteri depline, nu era neobișnuită. Creditorii luau în posesie *sua auctoritate* persoana debitoare și proprietățile sale, lichidarea fiind privată, și nu publică.

Statutele diverselor orașe nu au fost toate de acord dacă falitul trebuia sau nu să fie comerciant, și au existat, de asemenea, dispoziții diferite cu privire la numărul de creditori care trebuiau să demareze procedurile și la modul de a dovedi existența datoriilor și faptul neplății. Unele dintre orașe au permis falimentul numai atunci când datoriile s-au ridicat la o anumită sumă, o limitare aparent necunoscută în reglementarea antică.

Falitul italian era tratat, de obicei, foarte grav. *Faliti sunt fraudatores* a fost doctrina acceptată. Procedurile insultătoare și ocara erau obișnuite^[3]. Ocazional, falitul care a fugit era torturat cu scopul de a-l forța să își declare proprietatea. Aceste legi nu au fost penale în natura lor, ele au fost pur și simplu inchizitoriale. Un creditor care a

[1] L.E. Levinthal, op. cit., p. 230.

[2] Art. 80 alin. (1) lit. d), e) din Legea nr. 85/2006, reluat în art. 117 alin. (2) lit. d), e) din Legea nr. 85/2014, care prelungește perioada suspectă la șase luni.

[3] Cum ar fi purtarea unui *album biretum* sau o *Beretta virida* ca semn distinctiv.